

University of Tehran press

Collocations and Lexical Ambiguities and Their Related Problems (Failures) in Persian Equivalent Selection (making) of Banking Texts by Application of Structural Semantics View

Mohammad Nasri***ID 0009-0000-3173-7142

English Language Department, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

Email: mohammadnasri457@gmail.com

Heidar Nosratzadeh*ID 0009-0001-6704-5188

English Language Department, Islamic Azad University, Damavand Branch, Damavand, Iran

Email: Nosratzadeh_14@yahoo.com

Shahram Modarres Khiabani**ID 0000-0001-6022-5306

English Language Department, Teaching and Translation, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran.

Email: shahram.modarres@kia.ac.ir

ABSTRACT

The present study with a descriptive-analytical method and based on library resources and also by drawing on structural semantics view, conducted to investigate the particular collocations and lexical ambiguities (polysemes) existing in documentary credit section of international banking (regulations and customs and practices) and their related problems in equivalent selection (making) in Persian through comprehensive study of five translated books. The results of the study indicate that the collocations in technical section of the selected banking texts have the peculiarities of being contextual (lexical and structural), simple, usual, nearby, highly frequent, pivot word, situational, semantic and syntagmatic and the translators had two approaches of selecting different or fix equivalent (s) while rendering them in to Persian. It is also worthy to note that selection of fix equivalent could lead to the development of specific type of language dealing with documentary credit in Persian. Another finding of investigation reveals the pivotal peculiarity of polysemes in the technical section of selected banking texts by indicating that the vast majority of them are as the result of proficient and novel use of a word (by allocation of new meaning and multi-significations) in banking industry. But these multi-significations do not result in lexical ambiguities as their implementations in special co-texts and collocations make them a unit with a clear, distinct and proficient meaning in selected banking texts.

ARTICLE INFO

Article history:
Received: 24 September 2022
Received in revised form 29 November 2022
Accepted: 11 December 2022
Available online: Summer 2023

Keywords:

Collocation, Lexical Ambiguity, Banking Texts, Equivalence in Translation, Structural Semantics

Nasri, M., Nosratzadeh, H., & Modarres Khiabani, S. (2023). Collocations and Lexical Ambiguities and Their Related Problems (Failures) in Farsi Equivalent Selection of Banking Texts by Application of Structural Semantics View. *Journal of Foreign Language Research*, 13 (2), 177-192. <http://doi.org/10.22059/jflr.2022.349034.989>

© The Author(s).

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jflr.2022.349034.989>

* M.A degree in translation studies from Islamic Azad University, Science and Research branch (2012) and also PhD candidate in linguistics in Islamic Azad University, South Tehran Branch.

* Ph.D. in linguistics from Islamic Azad University, Research and Science branch. Lecturer, author, researcher and holder of many articles in Linguistics and translation.

** Ph.D. in linguistics from Alameh Tabatabaee University (2007). Head of teaching and translation Department in Islamic Azad University, Karaj branch. Lecturer and author of some books in Linguistics specifically morphology and also researcher and holder of many articles in linguistics and translation.

انتشارات دانشگاه تهران

پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی

شاپای چاپی: ۴۱۲۳-۲۵۸۸ شاپای الکترونیکی: ۷۵۲۱-۲۵۸۸

https://jflr.ut.ac.ir

Email: jflr@ut.ac.ir

باهم‌آیی و ابهام واژگانی و مشکلات (نارسایی‌های) مربوط به معادل‌گزینی (سازی) آن‌ها در متون بانگی با استفاده از نظریه معنائشناسی ساختارگرا

محمد نصری

id 0009-0000-3173-7142

گروه زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران... رایانامه: mohammadnasri457@gmail.com

حیدر نصرت‌زاده*

id 0009-0001-6704-5188

گروه زبان انگلیسی، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران... رایانامه: Nosratzadeh_14@yahoo.com

شهرام مدرس خیابانی***

id 0000-0001-6022-5306

گروه آموزش و مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج، ایران... رایانامه: shahram.modarres@kia.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای و همچنین استفاده از دیدگاه زبان‌شناختی معنائشناسی ساختارگرا سعی در بررسی موضوع باهم‌آیی و ابهام واژگانی در متون بانگی مربوط به اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل (مقررات و دستورالعمل‌ها) و مشکلات و نارسایی‌های مرتبط با معادل‌گزینی (سازی) فارسی آن‌ها با انتخاب پنج کتاب ترجمه‌شده دارد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که باهم‌آیی‌های موجود در بخش تخصصی این متون ویژگی‌هایی چون بافتی (واژگان و دستوری)، ساده، قابل‌انتظار، بی‌فاصله، پرسامد، واژه‌محوری، موقعیتی، معنایی و هم‌نشین بودن را دارند که مترجمان این باهم‌آیی‌ها را گاه با چندین و گاه تنها با یک معادل ثابت به زبان فارسی برگردان نموده‌اند که گزینش و یا ساخت معادل ثابت برای این باهم‌آیی‌ها از برای یکسان‌سازی و ایجاد زبان خاص فنی فارسی در زمینه اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل بسیار مناسب به نظر می‌رسد. درخصوص ویژگی‌های مربوط به چندمعنایی (ابهام)‌های واژگانی موجود در این متون نیز این نتیجه حاصل گردید که در بخش تخصصی متون بانگی برگزیده واژه‌های بسیاری وجود دارند که اغلب به دلیل کاربرد ویژه و با به‌کارگیری جدید آن‌ها در حرفه بانکداری همراه با ایجاد معنای جدید به وجود آمده‌اند و دلالت چندگانه معنایی دارند. اما این دلالت‌های چندگانه با توجه به بافت زبانی (روابط دستوری و معنایی) یک واژه با دیگر واژه‌های قبل و بعد خود) و باهم‌آیی‌های خاصی که واژه چندمعنا همراه با آن‌ها به‌کار می‌رود همچون واحدی تک‌معنا و بدون ایجاد ابهام عمل می‌کنند.

اطلاعات مقاله

تاریخ ارسال: ۱۴۰۱/۰۷/۰۲
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۰۹/۰۸
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۲۰
تاریخ انتشار: تابستان ۱۴۰۲
نوع مقاله: علمی پژوهشی

کلید واژگان:

باهم‌آیی، ابهام واژگانی، متون بانگی، معادل‌یابی در ترجمه، معنائشناسی ساختارگرا

نصری، محمد، نصرت‌زاده، حیدر، و مدرس خیابانی، شهرام. (۱۴۰۲). باهم‌آیی و ابهام واژگانی و مشکلات (نارسایی‌های) مربوط به معادل‌گزینی (سازی) آن‌ها در متون بانگی با استفاده از نظریه معنائشناسی ساختارگرا. *پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی*, ۱۳ (۲), ۱۹۲-۱۷۷.

DOI: http://doi.org/10.22059/jflr.2022.349034.989

© The Author(s).

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: http://doi.org/10.22059/jflr.2022.349034.989

* فوق‌لیسانس مترجمی زبان انگلیسی از واحد علوم و تحقیقات تهران (۱۳۹۲) و دانشجوی دکترای زبان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.

** دکترای زبان‌شناسی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات. مدرس، مؤلف و همچنین دارنده چندین مقاله علمی و پژوهشی

*** دکترای زبان‌شناسی از دانشگاه علامه طباطبائی (۱۳۸۶). مدیر گروه آموزش و مترجمی زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، مدرس و مؤلف چندین کتاب در زمینه زبان‌شناسی و صرف و همچنین دارنده چندین مقالات علمی پژوهشی.

۱. مقدمه

شناخت خصوصیات و ویژگی‌های خاص هر متن مورد ترجمه کمک بسیاری به سهولت و صحت ترجمه آن می‌نماید. متون بانکی با توجه به تقسیم‌بندی رایس (Reiss) و به دلیل اهمیت محتوا و انتقال پیام نسبت به فرم، جزء متون اطلاعاتی و به‌طور خاص متون فنی محسوب می‌شوند که دارای سبک، سیاق، لغات تخصصی، باهم‌آیی‌ها (collocations)، ابهامات واژگانی (lexical ambiguities) و سایر ویژگی‌های خاص خود هستند که شناخت این خصوصیات کمک بسیاری به معادل‌گزینی (سازی)‌ها و ترجمه آن متون می‌نماید. در صنعت بانکداری و در بخش بین‌الملل آن به دلیل وجود دستورالعمل‌ها و مقررات بین‌المللی، نیاز به ارتباط از بخش‌های دیگر بیشتر است. این دستورالعمل‌ها به زبان انگلیسی و بیشتر توسط اتاق بازرگانی بین‌الملل (همچون مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی، اینکوترمز (اصطلاحات بازرگانی بین‌المللی)، مقررات متحدالشکل ضمانت‌نامه‌های عندالمطالبه، مقررات متحدالشکل وصولی‌ها، مقررات متحدالشکل اتاق بازرگانی بین‌الملل برای پوشش اعتبارات اسنادی، مقررات متحدالشکل خرید دین، رویه‌های بانکداری استاندارد بین‌الملل و غیره) انتشار یافته‌اند و اغلب توسط فعالان عرصه بانکی و بازرگانی در کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل به فارسی ترجمه گردیده‌اند. با بررسی این متون می‌توان فهمید که در برخی موارد بدون در نظر گرفتن خصوصیات و ویژگی‌های خاص این متون، معادل‌گزینی (سازی)‌ها و ترجمه‌های نامناسب، غیر دقیق و غیر طبیعی از آن‌ها صورت گرفته است و به همین دلیل و با توجه به مشاهدات پژوهشگر، گاهی افراد آشنا به زبان انگلیسی ترجیح می‌دهند که این متون را به همان زبان انگلیسی مطالعه نمایند. اما برای آن دسته از فعالان عرصه بانکداری بین‌الملل، بازرگانان، دانشجویان رشته بانکداری و غیره که به زبان انگلیسی تسلط کافی ندارند، بیشتر ترجمه‌های این متون مورد مطالعه قرار می‌گیرند. لذا در این مقاله سعی بر آن است تا به بررسی دو ویژگی یعنی باهم‌آیی و چندمعنایی (polysemy) (ابهام) واژگانی در متون مربوط به اعتبار اسنادی (مقررات و دستورالعمل‌ها) از بانکداری بین‌الملل و همچنین مشکلات (نارسایی‌هایی) مربوط به معادل‌گزینی (سازی) آن‌ها با استفاده از نظریه معنائشناسی ساختارگرا پرداخته شود تا براساس آن بتوان به دو پرسش این پژوهش پاسخ داد:

۱. باهم‌آیی‌های خاص موجود در بخش تخصصی متون بانکی مربوط به اعتبار اسنادی (مقررات و دستورالعمل‌ها) از

بانکداری بین‌الملل از چه ویژگی‌هایی برخوردار بوده و چه مشکلات (نارسایی‌هایی) در معادل‌گزینی (سازی) فارسی آن‌ها در ترجمه‌های این متون وجود دارد؟

۲. واژه‌های چندمعنای خاص موجود در بخش تخصصی متون بانکی مربوط به اعتبار اسنادی (مقررات و دستورالعمل‌ها) از بانکداری بین‌الملل از چه ویژگی‌هایی برخوردار بوده و چه مشکلات (نارسایی‌هایی) در معادل‌گزینی (سازی) فارسی آن‌ها در ترجمه‌های این متون وجود دارد؟

۲. پیشینه و چهارچوب نظری پژوهش

از آنجا که بیشتر تحقیقات صورت‌گرفته بر روی ترجمه‌های فارسی متون بانکی از دیدگاه ارزشیابی ترجمه بوده و با دیدگاه زبان‌شناختی مورد تحلیل قرار نگرفته‌اند، لذا براساس این نوآوری پژوهش، در این بخش به برخی از تحلیل‌های زبان‌شناختی، ترجمه‌ای و یا زبان‌شناختی-ترجمه‌ای (همچون پژوهش محمدی (۱۴۰۱) در زمینه ترجمه شفاهی) در ارتباط با واژه‌گزینی (سازی)‌ها و ترجمه‌های این متون به زبان فارسی و دیگر زبان‌ها اشاره می‌شود.

کودیرووا (Kodirova) (۲۰۲۱) در مقاله خود به مشکلات مربوط به ترجمه‌های اصطلاحات بانکی به‌منظور خلق مناسب این متون از لحاظ کاربردشناسی، تعریف طبقه‌بندی و ساختار اصطلاحات بانکی و برجسته‌سازی خصوصیات متمایزکننده ترجمه‌ای این متون می‌پردازد. وی این‌گونه نتیجه‌گیری می‌کند که تفاوت در ترکیب واژگانی و ساختار صرفی-نحوی اصطلاحات بانکی در دو زبان انگلیسی و ازبکستانی، اجازه ترجمه بدون مغایرت این ترکیب‌ها و ساختارهای مربوط به زبان مبدأ و مقصد را نمی‌دهد. اما این امر به‌نوبه خود سبب جلوگیری از انتقال معنای این اصطلاحات و در نتیجه ترجمه صحیح این متون نمی‌شود. احمد مختار امام (Ahmad Mukhtar Imam, ریاد (Riad) و الزابی (Elezabi) (۲۰۲۰) در مقاله خود تحت عنوان ((مشکلات ترجمه اصطلاحات اقتصادی از انگلیسی به عربی و برعکس)) با بررسی خصوصیات زبان‌شناختی این متون همچون اصطلاحات تخصصی، باهم‌آیی، عبارات ثابت، استفاده از زبان رسمی، باهم‌آیی‌ها و عبارات استعاره‌ای در گفتمان رسانه تجاری به مشکلات مترجمان همچون مشکلات واژگانی و تأثیر آن‌ها در ترجمه اصطلاحات اقتصادی، انتخاب معادل با سیاق یکسان و استفاده رایج از اصطلاحات و باهم‌آیی‌ها در گفتمان رسانه تجاری در این متون می‌پردازند. هاری‌یانتو

(۲۰۱۹) (Hariyanto) در مقاله خود تحت عنوان ((مشکلات و راه‌حل‌های ترجمه اصطلاحات منحصر به فرد بانکی از انگلیسی به اندونزیایی)) با تقسیم‌بندی اصطلاحات بانکی به دو گروه مربوط به خدمات سنتی و نوین، این نتیجه‌گیری را می‌کند که فرایند ترجمه با درک متن و اصطلاحات بانکی در زبان مبدأ آغاز می‌شود و استفاده از مترادف، راهبرد مناسبی برای ترجمه نمی‌باشد و نتیجه ترجمه آن پیامدهای حقوقی متفاوتی ایجاد می‌کند. همچنین از جهت کاربردهای راهبردی ترجمه‌ای، مترجم‌ها در صورت نیافتن معادل و یا مترادف، از ترجمه تحت‌اللفظی استفاده می‌کنند و در صورت وقوع درک ناصحیح با انجام ترجمه تحت‌اللفظی، سعی در استفاده از وام‌واژه‌ها در ترجمه معادل‌ها می‌نمایند. فتحی‌علی‌شاه، سجادی، کوراوغلی و صلاحی یکتا (۲۰۱۹) در مقاله خود تحت عنوان ((صحت ترجمه‌های انگلیسی به فارسی قوانین و مقررات نظام بانکی بین‌الملل)) این نتیجه را بیان می‌کنند که بخش بانکی با به‌کارگیری یک زبان تبادل بین‌المللی می‌تواند به اقتصاد یک کشور کمکی بسیار کند و در غیر این صورت به دلیل درک نادرست از مدارک بانکی، یک هرج‌ومرج در بخش مالی به وجود می‌آید که بخش‌های دیگر جامعه را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. داردیگ (۲۰۱۶) (Dardig) در رساله دکترای خود درباره استفاده از زبان انگلیسی و انگلیسی برای اهداف خاص در محیط کارهای مربوط به بانک‌های کشور سودان با بررسی متون رسمی مربوط به این محیط کارها و تحلیل گفتمان متون نوشتاری آن‌ها و برای به‌دست‌آوردن گونه خاصی از سیاق زبان انگلیسی مربوط به این متون (با استفاده از رویکرد زبان‌شناختی پیکره‌بنیاد و با استفاده از نرم‌افزار ورداسمیت (Wordsmith)) به معرفی گزارش‌های سالیانه و اعتبار اسنادی غیر قابل بازگشت به‌عنوان زبان روزانه مورد استفاده در گفتمان بانکی این کشور می‌پردازد. وی این نتیجه‌گیری را دارد که باهم‌آیی‌های موجود در متون بانکی تفاوت‌های بارزی با استفاده از زبان انگلیسی برای اهداف خاص مورد استفاده در متون و پیکره‌های دیگر دارد و در نهایت این تحلیل را می‌نماید که تمایل به استفاده از باهم‌آیی‌های ثابت در این گونه از متون بالا بوده و متخصصان بانکداری مشکلاتی در نگارش اسامی، عبارات انتزاعی و همچنین عبارات فعلی مجهول در این گونه از متون دارند.

اما در خصوص باهم‌آیی و ابهام واژگانی مربوط به سایر متون نیز می‌توان به مقاله آریان و رحیمی خویگانی (۱۴۰۰) با عنوان

«بررسی و نقد راه‌کارهای ترجمه ابهام در قرآن کریم به زبان فارسی و چینی (ابهام واژگانی و دستوری به‌عنوان نمونه)»، مقاله سبزواری (۱۳۹۹) با عنوان «بررسی ابهام معنایی واژگانی در زبان فارسی با رویکردی شناختی»، مقاله تفرجی یگانه و نیک‌سرشت (۱۳۹۸) با عنوان «بررسی زبان‌شناختی و بلاغی انواع باهم‌آیی در شاهنامه فردوسی»، مقاله خاکپور، حسومی و کیخا (۱۳۹۶) تحت عنوان «بررسی و تحلیل باهم‌آیی واژگانی سوره‌های حج و مومنون» و همچنین برخی پژوهش‌های دیگر اشاره کرد.

باهم‌آیی

فرث (۱۹۵۷) (Firth) اصطلاح باهم‌آیی را در زبان‌شناسی نوین برای نخستین بار مطرح کرد و بر این باور بود که معنای هر واژه از طریق واژه‌های هم‌نشین با آن واژه مشخص می‌شود. وی ساخت را منطبق بر روابط افقی، یعنی واحدهای مجاور (هم‌نشینی) و نظام را منطبق بر روابط عمودی واحدها با قابلیت تبادل یا جایگزینی (جان‌نشینی) و باهم‌آیی را شکلی از رابطه افقی در سطح واژگانی و متفاوت با هم‌نشینی در سطوح نحوی معرفی نمود. از نظر وی، باهم‌آیی فقط یک پیوند معنایی است نه نحوی و دلالت واژه‌ها از طریق مجاورت مشخص می‌شود. کروز (۱۹۸۶) (Cruse) نیز باهم‌آیی را هم‌وقوعی واژگانی می‌داند که از مفهومی شفاف و روشن برخوردارند و یک واحد معنایی محسوب می‌شوند. بنسون و ایلسون (۱۹۹۳) (Benson & Ilson) باهم‌آیی واژگانی را هم‌نشینی اسم، صفت، فعل و یا قید عنوان کرده‌اند و در مقابل باهم‌آیی دستوری را هم‌نشینی اسم، صفت و فعل که واژه غالب‌اند با یک حرف اضافه یا یک جمله‌واره معرفی کرده‌اند. (آهنگر و میکده، ۱۳۹۵).

مختار عمر (۱۹۸۲)، ترجمه سیدی، (۱۳۸۵) اجزاء تشکیل‌دهنده باهم‌آیی یعنی هسته و وابسته را به‌طور تصادفی با یکدیگر هم‌نشین نمی‌داند و بر این باور است که محدودیت‌هایی در این هم‌نشینی دخیل‌اند. به‌گونه‌ای که هر هسته‌ای جزء وابسته خود را می‌طلبد که به وضوح معنایی آن ترکیب منجر می‌شود. همچنین وی باهم‌آیی متأثر از شرایط اجتماعی، فرهنگی، سنت، عادات و اعتقادات مردم را به دو گونه قابل‌انتظار و غیرقابل‌انتظار معرفی می‌نماید. تیموری، جیگاره‌ای و مرزبان (۱۳۹۸) بیان می‌دارند که در الگوی قابل‌انتظار باهم‌آیی رابطه

واژگان هم‌نشین با محدودیت زبانی است و برخلاف آن، الگوی غیرقابل‌انتظار یا هنجارگریز خلاقانه از صورت منطقی و متوقع خود خارج شده است و برای شنونده ناآشناست و در سبک‌های خاص با انحراف از قواعد زبانی چون انواع مجاز به قصد دلالت اضافی کاربرد دارد.

شریفی و نامور فرگی (۱۳۹۱) ضمن تقسیم جدید باهم‌آیی به ساده و چندگانه و نیز بافاصله و بی‌فاصله، معیار واژگان باهم‌آیند را براساس بسامد، سرایت‌ویژگی، واژه‌محوری، فاصله میان واژگان همراه، جدایی‌پذیری، مشخصه‌های معنایی، قابلیت گسترش و شمّ زبانی تقسیم‌بندی می‌کنند و به اعتقاد آن‌ها دو مورد سرایت‌ویژگی و واژه-محوری از اهمیت بیشتری برخوردار هستند. از نظر آن‌ها باهم‌آیی باتوجه به ویژگی‌های متنی و فرامتنی واژگان هم‌نشین به پنج دسته صوتی، معنایی، فرهنگی، موقعیتی و بافتی (دستوری-واژگانی)

تقسیم می‌شوند:

باهم‌آیی صوتی: شباهت صوتی-آوایی عامل هم‌نشینی یا تکرار دو واژه است مانند کک و مک.

باهم‌آیی معنایی: ملاک هم‌نشینی واژه‌ها شباهت یا ارتباط نزدیک و ویژگی‌های خاص زبانی آن‌هاست مانند دعا و نیایش.

باهم‌آیی فرهنگی: هم‌نشینی واژه‌ها وابسته به فرهنگ یک جامعه یا گروه ویژه است مانند رگ غیرت.

باهم‌آیی موقعیتی: هم‌نشینی واژه‌ها در یک موقعیت خاص و یکسان است مانند نان و پنیر در صبحانه ایرانی.

باهم‌آیی بافتی: هم‌نشینی واژگان تابع محدودیت زبانی بر مبنای روابط واژگانی-دستوری است.

الف: روابط واژگانی: مانند شمول معنایی، جزء واژگی، واحد واژگی، مترادف، تضاد جنسی و تباینی(جهتی).

ب: روابط دستوری: رابطه فعل و مفعول، متمم با فعل، صفت و فعل، اسم و حرف اضافه، اسم با مصدر و غیره.

باهم‌آیی هم‌نشینی و باهم‌آیی متداعی

به بیان صفوی (۱۳۹۵) وقوع واژه‌هایی با ویژگی‌های بنیادین مشترک بر روی محور هم‌نشینی به نوعی باهم‌آیی منجر می‌شود که به آن باهم‌آیی هم‌نشینی گفته می‌شود. در این گونه از باهم‌آیی، فعلی یا صفتی بر روی محور هم‌نشینی در کنار اسمی ظاهر می‌شود که برای اهل زبان از پیش تعیین شده است (مثل

گازگرفتن که با دندان و لیسیدن با زبان باهم‌آیی دارد). همچنین وی باهم‌آیی واژه‌ها بر حسب ویژگی‌ای که آن‌ها را در یک حوزه معنایی قرار می‌دهد را باهم‌آیی متداعی می‌نامد (مثل ماه، ستاره و خورشید در حوزه معنایی اجرام آسمانی و سیب، پرتقال و خیار در حوزه معنایی میوه‌ها که در میان صناعات ادبی، مراعات‌النظیر می‌نامند).

ابهام واژگانی

صفوی (۱۳۹۵) عنوان می‌دارد که ابهام در نتیجه دلالت چندگانه یک واحد زبانی در زبان خودکار پدید می‌آید که می‌تواند صرفاً در گفتار، نوشتار و یا هم در گفتار و هم در نوشتار مطرح باشد. ابهام گفتاری از طریق واژه‌های هم‌آوا (مثل دو واژه غریب و قریب) رخ می‌دهد و در ابهام نوشتاری خواننده با خوانش‌های مختلفی مواجه است و نمی‌تواند یکی از این خوانش‌ها را برگزیند و این خوانش‌ها می‌توانند وابسته به عناصر زنجیری و یا زبرزنجیری (مثل واژه‌های کرم/kerem/، کرم/kerem/ و یا کُرم/korom/) باشند. اما عموماً در مسئله ابهام به آن‌گونه از ابهام توجه می‌شود که گفتاری-نوشتاری است یعنی شرايطی که یک واحد زبان هم در گفتار و هم در نوشتار مبهم می‌باشد. وی ابهام را معمولاً در دو سطح واژگانی و نحوی مورد بررسی قرار می‌دهد و ابهام نحوی را نیز در دو زیر طبقه ابهام گروهی و ابهام ساختاری معرفی می‌کند. در چنین شرايطی، ابهام واژگانی در نتیجه دلالت چندگانه‌ای تحقق می‌یابد که بر حسب انتخاب واژه‌ها از روی محور جانشینی پدید می‌آید. او همچنین در خصوص دلالت واژگانی بیان می‌دارد که دلالت چندگانه می‌تواند ناشی از وجود واژه یا واژه‌هایی باشد که در آن جمله به کار رفته‌اند و به دلیل دلالت چندگانه‌شان تعابیر معنایی مختلفی را برای آن جمله ممکن می‌سازد که می‌توانند گفتاری (حیات و حیات)، نوشتاری (سر و سر)، و یا گفتاری-نوشتاری در سطح عناصر زنجیری و یا زبرزنجیری باشند.

تمایز میان چندمعنایی و ابهام واژگانی

چندمعنایی عموماً در مورد واژه‌ای است که دارای چند معنای (حقیقی و نه مجازی) به هم مرتبط است که بین آن‌ها هم-پوشانی معنایی وجود دارد. اما ابهام واژگانی مربوط به واژه‌های هم‌شکل (هم‌آوا-هم‌نویس) است که هرکدام معنای مستقل، متفاوت، بدون ارتباط و در فرهنگ واژگان هم مدخل جداگانه دارند (سبزواری، ۱۳۹۹). اگرچه در بیشتر تحقیقات زبان‌شناسی چندمعنایی را نوعی ابهام واژگانی در نظر می‌گیرند و ابهام

معنایی واژگانی را نتیجه خوانش چندگانه به دلیل وجود واژه دارای ابهام در واحد زبانی می‌دانند.

اولمان (۱۹۶۲) (Ullmann) به هنگام طرح چندمعنایی در سطح واژه به دو نوع چندمعنایی هم‌زمانی و در زمانی اشاره می‌کند و علل پیدایش چندمعنایی و طبقه‌بندی مربوط به آن را به چهار صورت زیر بیان می‌دارد:

الف: انتقال در کاربرد: در اصل نوعی گسترش معنایی است که در صفات ظاهر می‌شود و در آن یک صورت زبانی به دلیل همنشینی با صورت‌های دیگر، معانی متفاوتی پیدا می‌کند.

ب: کاربرد ویژه: که به کارگیری یک واژه در مشاغل و حرفه‌های مختلف اشاره دارد که به چندمعنایی آن منجر می‌شود.

ج: هنرآفرینی: که به کاربرد استعاری و مجازی واژه‌ها اشاره دارد که به تدریج منجر به چندمعنایی شده است.

د: تأثیرپذیری از زبان‌های بیگانه: که به معنای جدید یک واژه باتوجه به تأثیر آن از واژه‌های بیگانه اشاره می‌کند.

دلالت چندگانه در کاربرد

در این حالت به دلالت چندگانه در بافت و از طریق تعبیر بافتی توجه می‌شود. به اعتقاد **صفوی (۱۳۹۵)** در معناشناسی واژه‌ای که دارای چند معنا باشد الزاماً دارای دلالت چندگانه نیست. زیرا در زنجیره گفتار در یکی از معانی خود ظاهر می‌شود و بر حسب بافت همچون واحدی تک‌معنا عمل می‌کند. همچنین به بیان وی دلالت چندگانه تنها زمانی قابل طرح است که واژه یا جمله درون بافت زبانی و غیرزبانی، معانی متعددی داشته باشد و به همین دلیل دلالت چندگانه در کاربرد مصداق می‌یابد و بدون ارتباط با بافت اساساً قابل طرح نیست.

نقش بافت در دلالت چندگانه

صفوی (۱۳۹۵) بافت را مجموعه عواملی می‌داند که در تعبیر معنا مؤثرند. به باور وی دلالت چندگانه زمانی پدید می‌آید که یک صورت زبانی بیش از یک بافت داشته باشد و این بافت محیط زبانی یا غیرزبانی پیرامون واحدی است که دلالت چندگانه درباره‌اش مطرح می‌شود. او همچنین در چنین شرایطی، بافت را در دو گونه بافت زبانی و غیرزبانی از یکدیگر متمایز می‌سازد و بافت زبانی را بر محیط زبانی یک واحد زبان، یعنی بر روابط دستوری و معنایی این واحد با دیگر واحدهای زنجیره گفتار یا متن مؤثر می‌داند و بافت غیرزبانی را تمامی اشیاء و اعمال پیرامون گوینده و شنونده به هنگام تولید واحد

زبانی مورد بحث و نیز دانش مشترک گوینده و شنونده عنوان می‌دارد. وی این‌گونه نتیجه‌گیری می‌کند که دلالت چندگانه دارای بیش از یک بافت است و یک واحد زبان در بیش از یک بافت امکان تعبیر می‌یابد.

در این پژوهش دیدگاه صفوی که مبتنی بر زبان‌شناسی ساختارگرا و در قالب نظریه حوزه‌های معنایی است، به‌عنوان چهارچوب نظری مورد استفاده قرار گرفته است.

۳. روش پژوهش

برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش، این پژوهش کتابخانه‌ای با پیکره نوشتاری صورت گرفته است که در آن سعی بر استفاده از متون پرکاربرد در زمینه اعتبار اسنادی در بانکداری بین‌الملل بوده است. از آنجاکه متون ترجمه‌شده و انتشاریافته توسط کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل به‌عنوان یکی از منابع اصلی، موثق و قابل ارجاع در بانک‌های ایرانی هستند که توسط کارکنان این صنعت بسیار مورد استفاده قرار می‌گیرند، لذا بررسی‌ها و دقت‌های زیادی در جهت انتخاب متون بانکی از میان این منابع صورت گرفت که در نهایت کتاب‌های زیر برگزیده شدند.

۱. اینکوئترمز ۲۰۲۰ (با دو ترجمه)

۲. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی

۳. رویه‌های بین‌المللی عملیات بانکی برای بررسی اسناد به موجب UCP600

۴. راهنمای جامع اعتبار اسنادی

پس از گزینش این متون، ابتدا باهم‌آیی‌ها و چندمعنایی (ابهام)‌های واژگانی موجود در متون اصلی و ویژگی‌های خاص آن‌ها براساس دیدگاه صفوی که مبتنی بر زبان‌شناسی ساختارگرا و در قالب نظریه حوزه‌های معنایی است، مورد بررسی قرار گرفتند و سپس با بررسی مقابله‌ای ترجمه این باهم‌آیی و چندمعنایی‌ها به شکل توصیفی-تحلیلی (تحلیل محتوا) و کیفی و با شیوه جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای به مشکلات (نارسایی)‌های موجود در معادل‌گزینی (سازی) فارسی مربوط به آن‌ها پرداخته شد.

۴. نتایج و بحث و بررسی

باتوجه به بررسی متون برگزیده اصلی و ترجمه مقابله‌ای آن‌ها، موارد زیر به‌عنوان برخی از ویژگی‌های باهم‌آیی‌ها و واژه‌های

چند معنا و همچنین مشکلات (نارسایی) های مربوط به معادل-گزینی (سازی) فارسی آن‌ها یافت شدند.

ویژگی‌ها و مشکلات (نارسایی) های معادل‌گزینی (سازی) مربوط به باهم‌آیی‌های موجود در متون بانکی برگزیده

با بررسی متون بانکی برگزیده که از دو بخش عمومی و تخصصی تشکیل شده‌اند، باهم‌آیی‌های خاصی در بخش تخصصی این متون یافت شدند که به معرفی برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود.

•Customs and Practice

با معادل‌های فارسی مقررات (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۱۵)، مجموعه مقررات (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۱۹)، عرف و رویه (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۳۱۲) و معادل قرضی UCP (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۲۵)

باهم‌آیی بسیار متداول customs and practice که نوعی باهم‌آیی هم‌معنایی (تشکیل واژگانی از یک حوزه واژگانی) به مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها (و نه قوانین که در برخی مؤلفه‌های معنایی همچون ایجاد آن توسط قانون‌گذار و همچنین تلقی آن به‌عنوان جرم در صورت سرپیچی تفاوت دارند) جهت یکسان‌سازی فرایند صحیح و جهانی اعتبار اسنادی اشاره دارد که در بیشتر موارد با معادل مقررات به زبان فارسی برگردان شده است. اما با یافتن سایر معادل‌ها برای این باهم‌آیی، می‌توان به این نتیجه رسید که رویکرد نسبتاً ثابت و تحلیل مؤلفه‌ای دقیقی توسط مترجمان برای معادل‌گزینی این باهم‌آیی صورت نگرفته است و گاه با معادل‌های قرضی و متفاوتی به زبان فارسی برگردان شده است.

•Issuing Documentary Credit

با معادل‌های فارسی گشایش اعتبار اسنادی (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۵۰) و صدور اعتبار اسنادی (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۵۰).

امروزه، در زبان انگلیسی عبارت issuing documentary credit به‌صورت یک باهم‌آیی ثابت از نوع موقعیتی و بافتی (روابط دستوری) در اکثر متون بانکی مربوط به اعتبار اسنادی به‌جای باهم‌آیی منسوخ بافتی opening letter of credit (باز کردن و یا گشایش ال. سی (LC)) به‌کار می‌رود که در ترجمه‌های برگزیده، با عبارت‌های فارسی گشایش و در موارد نادرتری صدور اعتبار اسنادی به‌صورت کلمه به کلمه (ترجمه تحت‌اللفظی) معادل‌گزینی شده است. شایان ذکر است که در گفتار و بین‌گویی‌شوران زبان فارسی

هنوز معادل باز کردن ال. سی (ترجمه تحت‌اللفظی همراه با وام‌گیری و بدون در نظر گرفتن تفاوت مؤلفه‌ای وجود و یا نبود اسناد میان این دو باهم‌آیی) به‌عنوان معادل فارسی برای این باهم‌آیی جدید رواج بسیار دارد که معادلی نامناسب و غیردقیق باتوجه به تغییر فرایند این نوع از شیوه پرداخت تعهد با ارائه اسناد مطابق می‌باشد.

•Terms and Conditions

با معادل‌های فارسی مفاد و شرایط (حسینی و درویش-ملا، ۱۳۹۳، ص. ۵۰)، ضوابط (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۲۲)، شروط و الزامات (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۶۰)، الزامات و شرایط (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۱۳۷)، شرایط (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۲۲۰)، قرارداد (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۳۳۷) و مفاد شرایط (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۲۶).

این باهم‌آیی ثابت معنایی ساخته‌شده از میان برخی واژگان هم‌حوزه در زبان انگلیسی علی‌رغم دلالت برون‌زبانی و مصداقی آن به دلیل عدم توجه به تفاوت‌های مؤلفه‌ای میان معادل‌های آن (تفاوت‌های مؤلفه‌ای موجود در میان واژگان شرایط، الزامات و ضوابط در میزان شدت و زمینه‌های کاربردی متفاوت) بدون رویکرد ثابت و با چندین معادل به زبان فارسی برگردان شده است. گزینش چندین معادل فارسی نشان می‌دهد که نیاز به یکسان‌سازی این معادل‌ها در زبان فارسی وجود دارد تا به این طریق از گزینش معادل‌های متفاوت بدون در نظر گرفتن تفاوت میان مؤلفه‌های معنایی میان آن‌ها برای یک باهم‌آیی ثابت در زبان انگلیسی جلوگیری شود و خواننده متن ترجمه‌شده این تصور را نداشته باشد که برای هریک از این معادل‌های فارسی متفاوت، عبارت‌ها و واژگان متفاوتی در زبان مبدأ وجود دارد و همچنین با این یکسان‌سازی یک زبان خاص فنی فارسی مربوط به اعتبار اسنادی در بانکداری بین‌الملل به وجود آورد.

در موارد بسیاری نیز باتوجه به باهم‌آیی ثابت موجود در زبان انگلیسی، یک معادل فارسی ثابت برای آن باهم‌آیی در متون ترجمه‌شده گزینش و یا ساخته شده است.

قبولی نویسی برات Accept (ing) Draft

اصالت ظاهری Apparent authenticity

واگذاری عواید Assignment of Proceeds

(Constitute) Complying Presentation

ارائه اسناد مطابق

اسناد مغایر Discrepant Documents

(Incur) a Deferred Payment

(پذیرش) پرداخت مدت‌دار

تعهد یا مسئولیت Liability or Responsibility

وسیله نقلیه Means of Conveyance

اعلامیه عدم پذیرش (رد) Notice of Refusal

اسناد

یادداشت بارگیری Onboard Notation

اعتبار پادار Operative Credit

دریافت جهت Received for Shipment

حمل

Revocable/ Irrevocable Documentary Credit

اعتبار اسنادی برگشت‌پذیر / برگشت‌ناپذیر

Shipped (laden) on Board

بارگیری شده بروی عرشه

Stale Bill of Lading بارنامه بیات

Stipulated Documents اسناد مقرر

Waiver of Discrepancies قبولی مغایرت‌ها

در نمونه‌های فوق (اگرچه مترجمان در مواردی بسیار نادر از معادل قرضی این باهم‌آیی‌ها در ترجمه‌های فارسی خود استفاده نموده‌اند) معادل‌های ثابتی برای این باهم‌آیی‌ها در زبان فارسی گزینش شده است که خود سبب ایجاد رویه یکسان در معادل‌گزینی و خلق باهم‌آیی‌های ثابت در ترجمه‌های فارسی این متون شده است.

باتوجه به بررسی باهم‌آیی‌های موجود در متون اصلی می‌توان یکی از ویژگی‌های این باهم‌آیی‌ها را بافتی و از نوع واژگانی و دستوری بودن آن‌ها دانست. از انواع باهم‌آیی واژگانی (همچون stipulated documents, discrepant documents) نمونه‌هایی ارائه شد که به دلیل وجود روابط مختلف واژگانی (روابط معنایی) با یکدیگر به‌کار رفته‌اند. اما باهم‌آیی‌های دستوری نیز در این متون بسیار یافت می‌شوند که دلیل عمده آن وجود ساخت‌های قالبی (template expressions (structures)) عبارت‌های ثابت fixed expressions) بسیار در این گونه از متون است.

ساخت‌ها یا عبارت‌های قالبی در متون بانکی برگزیده

یکی از ویژگی‌های متون بانکی برگزیده، استفاده از ساخت‌های قالبی است که در بخش تخصصی این متون و بیشتر به

شکل باهم‌آیی خاص مورد استفاده قرار می‌گیرند و اغلب به صورت تحت‌اللفظی و با معادل‌های ثابت به زبان فارسی ترجمه می‌شوند.

For Carrier Use Only

فقط برای استفاده حمل‌کننده

Freight Payable at Destination

کرایه حمل در مقصد

Freight Charges Prepaid/Collected

هزینه حمل در مبدأ/ مقصد

Packaging Is /Is Not Sufficient for The Sea Journey

(بدون معادل در ترجمه متون بانکی برگزیده)

Said by Shipper to Contain

محتویات طبق اظهار فرستنده

Shipped in Apparent Good Order

بارگیری شده به صورت مطلوب

Shipper's Load and Count

بارگیری و شمرده شده توسط فرستنده

Third Party Documents Acceptable/ Third Party Documents Not Acceptable

(بدون معادل در ترجمه متون بانکی برگزیده)

باتوجه به نمونه‌های ارائه‌شده، از ویژگی‌های دیگر این باهم‌آیی‌های می‌توان به ساده بودن (استفاده از معنای حقیقی و صریح و نه مجازی و ضمنی واژه‌ها)، قابل‌انتظار بودن (امکان ترجمه لغت به لغت باهم‌آیی‌ها)، بی‌فاصله بودن (بدون قرار گرفتن واژه و یا واژه‌هایی بیش از یک عبارت دستوری بین واژه‌های هم‌نشین)، پربسامد بودن (استفاده فراوان در متون بانکی برگزیده) و واژه‌محوری بودن (وجود یک واژه محوری در باهم‌آیی) اشاره کرد که باتوجه به استفاده در موقعیت خاص بانکی و استفاده از واژه‌های هم‌حوزه، از نوع باهم‌آیی‌های موقعیتی و معنایی نیز محسوب می‌شوند. همچنین از آنجاکه در باهم‌آیی‌ها، وقوع واژه‌هایی با ویژگی‌های بنیادین مشترک بر روی محور هم‌نشینی صورت می‌گیرد، پس می‌توان آن‌ها را جزء باهم‌آیی‌های هم‌نشینی نیز به حساب آورد. لذا با در نظر گرفتن این ویژگی‌ها و دو رویکرد معادل‌گزینی چندگانه و ثابت مترجمان در ترجمه‌های متون بانکی برگزیده می‌توان این را بیان کرد که با گزینش و یا ساخت معادل‌های فارسی ثابت برای این باهم‌آیی‌ها، این امکان به وجود می‌آید که به

یکسان‌سازی و ایجاد یک زبان خاص فنی فارسی در زمینه اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل کمک بسیار کرد.

۴. ۲. ویژگی‌ها و مشکلات (نارسایی‌های معادل‌گزینی (سازی) مربوط به واژه‌های چندمعنای موجود در متون

بانکی برگزیده

با بررسی متون بانکی برگزیده، واژه‌هایی با دلالت چندگانه (چندمعنایی) در بخش تخصصی این متون یافت شدند که به معرفی برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود.

•Clean

این واژه در متون بانکی برگزیده دارای دو معناست که عبارتند از: **الف: تمیز، بدون نقص و بی قید و شرط ب: ساده**

Clean Transport Document

سند حمل **تمیز** (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۲۵۴).

سند حمل **بدون نقص** (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۶۵).

A bank will only accept a **clean** transport document. A **clean** transport document is one bearing no clause or notation expressly declaring a defective condition of the goods or their packaging (Collyer, 2007, p. 244).

بانک‌ها فقط سند حمل **تمیز** را می‌پذیرند. سند حمل **تمیز**، سندی است که حاوی هیچ‌گونه شرط یا یادداشتی مبنی بر معیوب بودن وضعیت کالا یا بسته‌بندی آن نباشد (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۲۵۴).

بانک فقط سند حمل **بدون نقص** را می‌پذیرد. سند حمل **بدون نقص** سندی است که هیچ‌گونه شرط یا یادداشتی مبنی بر معیوب بودن کالا یا بسته‌بندی در آن درج نشده باشد (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۶۵).

Clean Documentary Credit

اعتبار اسنادی **ساده**

Clean credit: A letter of credit issued by a bank against which the designated foreign seller may draw a bill without documentary support. It is called **clean** because the bills have no documents attached (Collyer, 2007, p.104).

اعتبار **ساده**: اعتبارنامه‌ای است که توسط یک بانک گشایش می‌شود و در مقابل آن، فروشنده خارجی یک برات را بدون اسناد صادر می‌کند. این نوع اعتبار به این دلیل **ساده**

نامیده می‌شود که هیچ‌گونه اسنادی به ضمیمه برات‌ها ارسال نمی‌شود (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۱۲۲).

در متون بانکی برگزیده واژه **clean** به‌عنوان صفت برای **transport document** یک باهم‌آیی را تشکیل می‌دهد که به سند حملی اشاره دارد که فاقد هرگونه عبارتی مبنی بر نقص در کالا و یا بسته‌بندی آن است که متضاد آن **claused dirty/ foul bill of lading** و یا **bill of lading** (Collyer, 2007, p. 257) است. واژه **clean** در معنای دوم خود به معنی ساده با **documentary credit** و یا **collection** یک باهم‌آیی به معنای اعتبار اسنادی ساده و یا وصولی ساده را تشکیل می‌دهد که به پرداخت بدون ارائه اسناد دلالت دارد. همان‌طور که از نمونه‌ها پیداست این دلالت چندگانه معنا (که در آن هر دو معنا به دو حوزه مختلف واژگانی تعلق دارند) با در نظر گرفتن کاربرد، باهم‌آیی و بافت زبانی که این واژه در آن به کار رفته است، سبب ایجاد ابهام نمی‌شود. اگرچه این صفت در معنای دوم خود یعنی ساده (در مقابل مرکب و یا ترکیبی) نمی‌تواند به تنهایی نشان‌دهنده دقیق و صحیح معنا و این نوع از اعتبار و یا وصولی باشد و معادلی توصیفی برای این عبارت در زبان فارسی مناسب‌تر به نظر می‌رسد.

•Commission

دو معنای متفاوت این واژه در متون بانکی برگزیده (که هر دو باتوجه به داشتن معادل فارسی، اغلب با معادل قرصی برگردان شده‌اند) عبارتند از: **الف: کمسیون (با معادل فارسی کارمزد) و ب: کمسیون (هیئت)**

The ICC banking **commission** felt it worthy of publishing its opinion (Collyer, 2007, p. 423).

کمسیون بانکداری اتاق بازرگانی بین‌الملل نظریه خود را در این خصوص منتشر کرد (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۴۳۱).

A bank instructing another bank to perform services is liable for any **commissions**, fees, costs or expenses (charges) incurred by that bank in connection with its instructions.

بانکی که دستور اجرای خدماتی را به بانک دیگر می‌دهد مسئول پرداخت هرگونه **کارمزد**، حق‌الزحمه، هزینه‌ها یا مخارج انجام‌گرفته توسط بانک مذکور در ارتباط با دستورهای داده شده است (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۷۳).

این واژه نیز باتوجه به داشتن دو معنا در متون بانکی برگزیده، اما امکان تشخیص صحیح معنا و معادل‌گزینی

از نمونه‌های فوق قابل برداشت است که این واژه چندمعنا (که معنای دوم آن در اثر کاربرد ویژه این واژه در متون بانکی پدید آمده و هر دو معنا به دو حوزه واژگانی مختلف تعلق دارند) سبب ایجاد ابهام واژگانی در متون بانکی برگزیده نگردیده و در جملات مختلف متون بانکی برگزیده در یکی از معانی خود ظاهر و همچون واحدی تک‌معنا عمل کرده است که دلیل آن بافت زبانی و باهم‌آیی‌های خاص این واژه می‌باشد (که در معنای برات با واژه‌هایی چون draw, endorse, pay accept, و غیره باهم‌آیی دارد).

•Draw and Drawing

این واژه در متون بانکی برگزیده دارای دو معنای متفاوت است: الف: صادر (شدن یا کردن) ب: برداشت (کردن)

A credit must not be issued available by a draft drawn on the applicant (Collyer, 2007, p. 132).

اعتبار نباید به صورت قابل استفاده در مقابل برات صادره به عهده متقاضی گشایش شود (حسینی و درویش‌مال، ۱۳۹۳، ص. ۱۴۸).

Partial drawings or shipments are allowed. حمل به دفعات یا برداشت به دفعات از اعتبار مجاز است (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۶۹).

A standby letter of credit is often only drawn under if there is a dispute in the performance of the underlying commercial contract and as such its wording, together with the governing rules, is likely to be subject to some robust legal scrutiny (Collyer, 2007, p. 44).

از اعتبارنامه ضمانتی غالباً در صورتی برداشت صورت می‌گیرد که در اجرای قرارداد تجاری مربوطه اختلافی پیش آمده باشد. از این رو، متن اعتبار و مقررات حاکم بر آن نیاز به بررسی دقیق حقوقی دارد (حسینی و درویش‌مال، ۱۳۹۳، ص. ۵۸).

طبق نمونه‌های فوق می‌توان بیان کرد که چندمعنایی و دلالت چندگانه موجود برای واژه draw (تعلق هر دو معنا به دو حوزه واژگانی مختلف که معنای دوم آن نیز در اثر کاربرد خاص در متون بانکی به وجود آمده است) باتوجه به مقوله دستوری، حروف اضافه، بافت زبانی و باهم‌آیی‌های خاص

(سازی) مناسب آن باتوجه به بافت زبانی و باهم‌آیی‌هایی خاص (در معنای اول علی‌رغم داشتن تفاوت‌های مؤلفه‌ای همچون کارمزد با محاسبه درصدی در دریافت و پرداخت و انتقال وجوه، کارمزد ارائه امکانات و مشاوره بانکی، تمامی هزینه‌ها در جریان اجرای یک دستور و مخارج تحمیلی با واژه‌هایی چون charges, fees, expenses باهم‌آیی دارد) وجود داشته که خود سبب رفع دلالت چندگانه و همچنین عدم امکان وقوع ابهام معنایی می‌شود.

•Draft

این واژه در متون بانکی برگزیده دارای دو معناست: الف: پیش‌نویس ب: برات

As may be expected, some of the rules in ISP share a basic similarity with their counterpart in UCP and actually shaped some of the drafting of UCP600 (Collyer, 2007, p. 44).

همان‌گونه که انتظار می‌رود، برخی از مواد مقررات ISP شباهت اساسی با همتای خود در مقررات UCP دارند و عملاً بخشی از پیش‌نویس مقررات UCP600 را تشکیل دادند (حسینی و درویش‌مال، ۱۳۹۳، ص. ۵۸).

The drafting group began the review process by analyzing the content of the official Opinions issued by the banking commission under UCP 500.

گروه تهیه پیش‌نویس شروع به بررسی و تجزیه و تحلیل نظرات کمیسیون بانکداری پاریس تحت مقررات UCP500 نمود (ذوقی، ۱۳۹۸، ص. ۱۸).

A draft is to be drawn for the amount demanded under the presentation.

مبلغ برات می‌بایست به میزان درخواستی در اسناد ارائه شده باشد (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۴۶).

Payment is to be made in immediately available funds on the due date at the place where the draft or documents are payable, provided that such due date is a banking day in that place.

مبلغ لازم جهت پرداخت در سررسید آن، در محل پرداخت برات یا اسناد، به شرطی که آن روز در محل پرداخت روز بانکی باشد، می‌بایست آماده باشد (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۴۴).

مثلاً در معنای صادر اغلب با واژه draft و در معنای برداشت با partial باهم آبی دارد که این واژه با آن‌ها به کار می‌رود قابل حدس بوده و ایجاد ابهام واژگانی نمی‌نماید. در موارد بسیار نادر همچون نمونه سوم دو معنا ممکن است قابل برداشت باشد. اولین معنا با معادل **برداشت** و معنای دوم با معادل **صادرشدن** اعتبار اسنادی ضمانتی که معنای دوم با توجه به وجود باهم آبی letter of credit issuing a standby در زبان انگلیسی برای یک مترجم دارای پیش‌زمینه و آشنا به این متون غیرقابل برداشت است.

•Form

این واژه در متون بانکی برگزیده (اغلب با معادل قرضی فرم) دو معنای متفاوت دارد: **الف: شکل، ظاهر، صورت و یا ساختار ب: برگه درخواست**

The **form** of LOI (letter of indemnity) (Collyer, 2007, p. 405).

فرم تضمین‌نامه (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۴۱۴).

Banks do not determine whether such a signature, mark, stamp or label of the issuer has been applied in a manual or facsimile **form**.

بانک‌ها به نوع امضاء، علامت، مهر یا برجسب صادرکننده مبنی بر اینکه به صورت دستی یا کلیشه‌شده ایجاد گردیده، رسیدگی نمی‌کنند (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۳۵).

When a credit requires the presentation of a specific **form** of certificate of origin such as a **GSP Form A**, only a document in that specific **form** is to be presented.

هنگامی که در یک اعتبار اسنادی، **نمونه** ویژه‌ای از گواهی مبدأ مانند **GSP Form A** درخواست شود، آن‌گاه سند می‌بایست براساس آن **نمونه** صادر شود (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۱۱۹).

Any document to be provided by the seller may be in paper or electronic **form** as agreed or, where there is no agreement, as is customary.

هر سندی که توسط فروشنده ارائه می‌شود ممکن است به ترتیبی که توافق شده است به صورت کاغذی یا الکترونیکی و یا اگر توافقی در بین نباشد، به نحوی که رایج است ارائه شود (ذوقی و میرآلود، ۱۳۹۹، ص. ۴۲).

در مثال‌های بالا واژه form که گاه با معادل قرضی «فرم» در هر دو معنا و با توجه به تعلقشان به دو حوزه واژگانی متفاوت معادل‌یابی شده است، دارای دو معناست که معنای دوم مؤلفه معنایی تکمیل جهت درخواست انجام فرایندی را دارد. اما این چندمعنایی در اغلب موارد با توجه به در نظر گرفتن بافت زبانی و ساختاری که این واژه در آن قرار گرفته است، می‌توان معنای دقیق واژه را حدس زده و معادل مناسب و به دور از ابهام آن را در زبان فارسی گزینش کرد.

•Issue

دو معنای این واژه در متون بانکی برگزیده عبارتند از: **الف: صدور و یا گشایش ب: مسئله و یا مشکل**

Issuance through an advising bank does mitigate the **issue** of whether the credit is authentic and presentation of documents to a bank does reduce some operational risks (Collyer, 2007, p. 425).

دریافت اعتبار از طریق بانک ابلاغ‌کننده، قطعاً **مسئله** احراز اصالت اعتبار را حل می‌کند و ارائه اسناد به بانک قطعاً برخی ریسک‌های عملیاتی را کاهش می‌دهد (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۴۳۲).

فعل **issue** و مقوله دستوری اسم آن **issuance** در نمونه فوق دارای دو معناست که در اولین کاربرد و با نقش اسمی و با توجه به بافت موقعیتی با معادل مترادفی «دریافت» به جای صدور و یا گشایش در زبان فارسی معادل‌یابی شده است و دومین کاربرد آن با نقش اسمی به معنای **مسئله و مشکل** است. شایان ذکر است که مانند واژه‌های چندمعنای قبلی (و) با توجه به تعلق هر دو معنا به حوزه‌های واژگانی متفاوت یافتن معادل دقیق و به دور از ابهام این واژه با توجه به بافت زبانی که در آن به کار می‌رود کار چندان دشواری برای مترجمان آگاه به این متون نمی‌باشد.

•Term(s)

که در متون بانکی برگزیده دارای دو معناست: **الف: شرط یا شرایط (مقررات) (terms and conditions) ب: اصطلاح و یا عبارت**

If a trade **term** is part of the goods description in the credit, or stated in connection with the amount, the invoice must state the trade **term** specified (Collyer, 2007, p. 290).

اگر شرط تجاری جزء شرح کالای اعتبار باشد یا در رابطه با مبلغ ذکر شده باشد باید در سیاهه قید شود. (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۳۰۱).

An issuing bank should ensure that any credit or amendment it issues is not ambiguous or conflicting in its **terms and conditions**.

بانک گشایش‌کننده می‌بایست اطمینان پیدا کند که اعتبار یا اصلاحیه صادر شده مبهم نبوده و در **ضوابط** مندرج در آن ناهماهنگی وجود ندارد (شیرازی، ۱۳۹۷، ص. ۲۲).

دو معنای موجود برای واژه term(s) باتوجه به تعلقشان به دو حوزه واژگانی گاه می‌تواند در متون بانکی برگزیده سبب ایجاد دلالت چندگانه شود. در نمونه اول، معنای مورد نظر برای واژه term معادل «شرط و یا توضیحات خاص» در نظر گرفته شده است و به این معنا آمده است که اگر شرط و یا توضیحات خاصی مربوط به کالای مورد نظر در اعتبار باشد (مانند مدل کالا، سال ساخت و غیره) آن شرط و یا توضیحات خاص باید در سیاهه نیز قید شوند. همان‌طور که مشخص است این چندمعنایی می‌تواند باتوجه به وجود عبارت trade terms به معنای اصطلاحات حمل در اینکوترمز سبب ابهام و انتقال نامناسب معنا شود. اما در نمونه دوم با دقت در بافت زبانی و وجود باهم‌آیی‌های خاص همچون terms and condition، می‌توان به معنای مدنظر پی برد و معادل مناسب را برای آن برگزید.

•Value

این واژه در متون بانکی برگزیده دو معنا دارد: الف: ارزش و یا مبلغ ب: تاریخ مؤثر (با ترجمه قرضی والور)

That the **value** of the documents and the **value** mentioned in the cover letter are the same.

مبلغ اسناد و **مبلغ** مندرج در نامه یکی می‌باشد. (حسینی و درویش‌ملا، ۱۳۹۳، ص. ۳۴۴).

تاریخ پرداخت Value of payment

با بررسی واژه value و دلالت چندگانه و تعلق معانی آن به دو حوزه واژگانی متفاوت در متون بانکی برگزیده می‌توان دریافت که این واژه باتوجه به بافت زبانی و باهم‌آیی‌های خاص خود همچون net value, gross value, face value, value of payment, total value و غیره در یکی از معنای مدنظر ظاهر شده و تک معنا عمل نموده و سبب رفع ابهام واژگانی می‌شود.

از دیگر موارد چندمعنایی در این متون می‌توان به واژه‌های facility(ies) به دو معنای امکانات و تسهیلات، timely به دو معنای ارائه به موقع و مدت‌دار، security به دو معنای اوراق بهادار و یا ضمانت، application به معنای برگه درخواست (bank applications for documentary credit) فرم‌های درخواست گشایش اعتبار اسنادی) و یا کاربرد و همچنین clause به معنای بند در رویه‌های اجرایی و یا عبارت در بخش عمومی متون و معادل تخصصی سوم با معادل قرضی کلوز (در موسسه بیمه‌گران لندن) نام برد.

باتوجه به مواردی که درباره چندمعنایی و دلالت چندگانه در سطح واژگان بیان شد، می‌توان به این دو مهم رسید که ویژگی اصلی چندمعنایی‌های موجود در بخش تخصصی متون بانکی برگزیده این است که اغلب آن‌ها به دلیل کاربرد ویژه در حرفه بانکداری و تعلقشان به حوزه‌های واژگانی متفاوت همراه با ایجاد معنای جدید به وجود آمده‌اند و از سوی دیگر نیز باتوجه به امکان وقوع بالا، اما احتمال ایجاد ابهام واژگانی بسیار پایینی دارند که دلیل این امر تأثیر بافت زبانی و باهم‌آیی خاص این واژه‌هاست. به عبارتی واژه‌هایی که در بخش تخصصی این متون چندمعنا هستند بر حسب بافت زبانی و باهم‌آیی‌های خاص خود اغلب در یک معنا ظاهر شده و همچون واحدی تک معنا عمل نموده و سبب رفع ابهام واژگانی می‌شوند.

۵. نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی ویژگی‌های باهم‌آیی‌ها و واژه‌های چندمعنای (ابهام‌های واژگانی) خاص موجود در بخش تخصصی متون بانکی و مشکلات (نارسایی‌های) مربوط به معادل‌گزینی (سازی) آن‌ها با استفاده از دیدگاه زبان‌شناختی معناشناسی ساختارگرا صورت پذیرفت. از این رو، بررسی‌های لازم با انتخاب چهارکتاب اصلی و پنج ترجمه مقابله‌ای آن‌ها درخصوص مقررات و دستورالعمل‌ها مربوط به اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل صورت گرفت تا به دو پرسش پژوهش یعنی ویژگی‌های باهم‌آیی‌های خاص موجود در متون بانکی مربوط به اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل و مشکلات (نارسایی‌هایی) معادل‌گزینی (سازی) فارسی آن‌ها و همچنین ویژگی‌های خاص واژه‌های چندمعنای موجود در متون بانکی مربوط به اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل و مشکلات (نارسایی‌هایی) معادل‌گزینی (سازی) فارسی آن‌ها پاسخ داد.

در پاسخ به پرسش اول و باتوجه به بررسی‌های صورت-گرفته این نتیجه حاصل شد که در بخش تخصصی متون بانکی برگزیده، باهم‌آیی‌های خاصی وجود دارند که ویژگی‌هایی مخصوص به خود را دارند. اولین ویژگی این باهم‌آیی‌ها بافتی و از نوع واژگانی و دستوری بودن آن‌هاست که ویژگی دستوری بودن، اغلب به دلیل وجود ساخت‌های قالبی در این متون است. از دیگر ویژگی‌های باهم‌آیی‌های این متون می‌توان به ساده بودن (استفاده از معنای حقیقی و صریح و نه مجازی و ضمنی واژه‌ها)، قابل‌انتظار بودن (امکان ترجمه لغت به لغت باهم‌آیی-ها)، بی‌فاصله بودن (بدون قرارگرفتن واژه و یا واژه‌هایی بیش از یک عبارت دستوری بین واژه‌های هم‌نشین)، پرسامد بودن (استفاده فراوان در متون بانکی برگزیده) و واژه‌محوری بودن (وجود یک واژه محوری در باهم‌آیی) اشاره کرد که باتوجه به استفاده در موقعیت خاص بانکی و استفاده از واژه‌های هم‌حوزه، از نوع باهم‌آیی‌های موقعیتی و معنایی نیز محسوب می‌شوند. همچنین از آنجاکه در باهم‌آیی‌ها، وقوع واژه‌هایی با ویژگی‌های بنیادین مشترک بر روی محور هم‌نشینی صورت می‌گیرد، لذا می‌توان آن‌ها را جزء باهم‌آیی‌های هم‌نشینی هم به حساب آورد.

در خصوص پاسخ به مشکلات و نارسایی‌های مربوط به معادل‌گزینی (سازی) این باهم‌آیی‌ها در زبان فارسی نیز می-توان این یافته پژوهش را بیان کرد که مترجمان دو رویکرد برای معادل‌یابی (سازی) این باهم‌آیی‌ها برگزیده‌اند. اول اینکه برای یک باهم‌آیی ثابت معادل‌های متفاوتی گزینش و یا ساخته‌اند و دوم، برای یک باهم‌آیی ثابت معادل‌های ثابتی انتخاب و یا ساخته‌اند که با انجام کامل و صحیح رویکرد دوم و با یکسان‌سازی معادل‌ها می‌توان یک زبان خاص فنی فارسی برای بخش اعتبار اسنادی از بانکداری بین‌الملل ایجاد کرد.

درخصوص پرسش دوم نیز می‌توان این پاسخ را بیان کرد که ویژگی اصلی واژه‌های چندمعنا در بخش تخصصی متون بانکی برگزیده این است که اغلب آن‌ها به دلیل کاربرد ویژه و با به‌کارگیری جدید آن‌ها در حرفه بانکداری همراه با ایجاد معنای جدید به وجود آمده‌اند. همچنین در خصوص بخش دوم این پرسش می‌توان این نتیجه را عنوان کرد که باتوجه به وقوع بالای واژه‌های چندمعنا و دلالت‌های چندگانه آن‌ها، اما امکان ایجاد ابهام واژگانی بسیار پائینی دارند که دلیل این امر تأثیر بافت زبانی و باهم‌آیی خاصی است که این واژه‌ها در آن و یا همراه آن‌ها به کار می‌روند. به عبارت دیگر واژه‌هایی که در بخش تخصصی این متون چندمعنا هستند بر حسب بافت زبانی

و باهم‌آیی‌های خاص خود در یک معنا ظاهر شده و همچون واحدی تک‌معنا عمل نموده و سبب رفع ابهام واژگانی می‌شوند.

منابع:

آریان، احمدرضا و رحیمی خویگانی، محمد (۱۴۰۰). بررسی و نقد راه‌کارهای ترجمه ابهام در قرآن کریم به زبان فارسی و چینی (ابهام واژگانی و دستوری به‌عنوان نمونه). *دوفصلنامه علمی پژوهشی زبان‌شناختی قرآن*، (۱۹)، ۶۱-۷۸.

آهنگر، عباسعلی و میکده، اعظم (۱۳۹۵). واکاوی زبان‌شناختی باهم‌آیی واژگانی در قرآن مجید (شواهدی از سوره مبارکه اسراء، کهف، مریم و طه). *دوفصلنامه علمی-پژوهشی پژوهش‌های زبان‌شناختی قرآن*، ۱۰ (۲)، ۵۸-۳۳.

تفرجی یگانه، مریم و نیک‌سرشت، کیومرث (۱۳۹۸). بررسی زبان‌شناختی و بلاغی انواع باهم‌آیی در شاهنامه فردوسی. *مجله علمی مطالعات زبانی و بلاغی*، (۱۹)، ۱۰۵-۱۲۶.

تیموری، نسرین؛ جیگاره‌ای، مینا و فقیه مرزبان، نسرین (۱۳۹۸). بررسی باهم‌آیی واژگانی در سوره‌های طه و انبیاء باتوجه به نظر جرجانی و لیچ. *پژوهش‌نامه معارف قرآنی (آفاق دین)*، ۱۰ (۳۸)، ۱۳۷-۱۶۸.

چاپ و نشر بازرگانی (۱۳۹۸). *اینکوترمز ۲۰۲۰: قواعد اتاق بازرگانی بین‌المللی برای استفاده از اصطلاحات تجاری داخلی و بین‌المللی*. تهران: چاپ و نشر بازرگانی.

حسینی، امیر و درویش ملا، جهانگیر (۱۳۹۳). *راهنمای جامع اعتبارات اسنادی*. تهران: اداره آموزش بانک سپه. خاکپور، حسین؛ حسومی، ولی‌الله و کیخا، فاطمه (۱۳۹۶). بررسی و تحلیل باهم‌آیی واژگانی سوره‌های حج و مومنون. *فصل‌نامه مطالعات ادبی متون اسلامی*، ۲ (۸)، ۳۹-۹.

ذوقی، محمد صالح (در کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل (۱۳۹۸). *مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)*. تهران: چاپ خجسته.

ذوقی، محمد صالح و زند میرآلود، مجید (در کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل) (۱۳۹۹). *اینکوترمز ۲۰۲۰: مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی برای استفاده از اصطلاحات بازرگانی بین‌المللی و داخلی*. تهران: جنگل.

- system. *In Proceedings of the 2019 Second Annual International Conference on Language and Literature* (pp. 948-957). Medan, Indonesia: KnE Social Sciences.
- Hariyanto, S. (2019). Problems and solution of translating unique banking terms from English into Indonesian. *In Proceedings of the 2018 UNNES International Conference on English Language Teaching, Literature, and Translation* (pp.171-175). Malang, Indonesia: Atlantis Press.
- Kodirova, N. A. (2021). The issue of problem translating English banking terms into Uzbek in linguistics. *Theoretical and Applied Science, 1*, 128-131.
- Reiss, K. (2000). *Translation criticism: The potentials and limitations*. Manchester, UK: St. Jerome.
- Ullmann, S. (1962). *Semantics: An introduction to the study of meaning*. Oxford, England: Basil Blackwell.
- سزواری، مهدی (۱۳۹۹). بررسی ابهام معنایی واژگانی در زبان فارسی با رویکردی شناختی. *دو ماهنامه علمی-پژوهشی جستارهای زبانی*، ۶(۸۱)، ۲۰۱-۲۲۷.
- شریفی، شهلا و نامور فرگی، مجتبی (۱۳۹۱). تقسیم‌بندی جدید انواع باهم‌آیی واژگانی با در نظر گرفتن ویژگی‌های فرامتنی در شکل‌گیری انواع باهم‌آیی. *زبان-شناسی و گویش‌های خراسان*، ۴(۷)، ۳۹-۶۲.
- شیرازی، فریدون (در کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل) (۱۳۹۷). *رویه‌های بین‌المللی عملیات بانکی (ISBP) برای بررسی اسناد به موجب UCP600*. تهران: جنگل.
- صفوی، کوروش (۱۳۹۵). *درآمدی بر معناشناسی*. چاپ ششم. تهران: انتشارات سوره مهر.
- محمدی، علی محمد (۱۴۰۱). *تحلیلی بر راهبردهای مترجم شفاهی هم‌زمان ایرانی براساس نظریه معادل‌های ترجمه: مطالعه گفتمان‌نماهای استنباطی و توالی*. *پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی*، ۱۲(۱)، ۱۵۲-۱۳۲.
- مختار عمر، احمد (۱۳۸۵). *معناشناسی*. ترجمه سید حسین سیدی. مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی. (تاریخ چاپ اثر به زبان اصلی، ۱۹۸۲).
- Ahmad Mukhtar Imam, I., Riad, M., and Elezabi, A. (2020). Problems in translating economic terminology from English into Arabic and vice versa. *Scientific Research in Arts, 21*(21), 45-68.
- Collyer, G. (2007). *The guide to documentary credits*. Canterbury, U.K: IFS School of Finance.
- Dardig, M. H. (2016). *Analysis and design of written texts for banking professionals in Sudan*. (Published doctoral dissertation), Sudan University of Science and Technology, Khartoum, Sudan.
- Fathi-Alishah, S., Sajjadi, S., Kooroghli, M. R., and Salahi-Yekta, A. (2019). English to Persian translation accuracy of rules and regulations of international banking